

מוזיאון אסירי המחתרות ירושלים – שדרוג והקמת מרכז הדרכה וחינוך

הצעה להחלטה

מחליטים, מתוך הכרה בחשיבות הנחלת מורשתם של אסירי המחתרות ועולי הגרדום שפעלו במאבק להגנת היישוב טרם הקמת מדינת ישראל ומתוך הרצון להרחיב את פעילותו הקיימת של מוזיאון אסירי המחתרות ירושלים (להלן – המוזיאון):

1. לשדרג ולשפץ את המוזיאון ובכלל זה להקים במסגרתו מרכז הדרכה וחינוך אשר יעסוק בהנחלת מורשת מאבק האסירים להקמת המדינה ויקדם את התכנים הערכיים והחינוכיים של מורשת זו לצד קיום פעילות תרבותית רב תחומית ומגוונת בתחומי האמנות החזותית, התאטרון, המוזיקה והמחול. פעילות זו תהא קשורה למכלול הערכי, ההיסטורי והתרבותי הרחב של המקום, ולא תפגע בערכיו וברוחו.
2. לצורך פעילות השידרוג והקמת מרכז ההדרכה והחינוך, כאמור לעיל, להקצות תקציב לשנים 2022 ו-2023 בסכום כולל של 12 מיליון ש"ח. התקציב האמור יאוגם בתקציב משרד הביטחון, מתקציבי משרדי הממשלה כמפורט להלן:

<u>מקור התקציב</u>	שנת 2022	שנת 2023
משרד ראש הממשלה	2.5 מיליון ש"ח	
משרד הביטחון	5 מיליון ש"ח	
משרד התרבות והספורט	1 מיליון ש"ח	1 מיליון ש"ח
משרד ירושלים ומורשת	1 מיליון ש"ח	1 מיליון ש"ח
משרד התפוצות	0.5 מיליון ש"ח	

3. הסכומים המפורטים בסעיף 2 מתקציב משרדי הממשלה המפורטים לעיל לשנת 2022 יהוו דרך מימון כמשמעותה לעניין סעיף 40 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

4. הסכומים המפורטים בסעיף 2 מתקציב משרדי הממשלה המפורטים לעיל לשנת 2023 יהוו פעולה מאזנת כהגדרתה בסעיף 40 לחוק יסודות התקציב.

דברי הסבר

רקע כללי

מוזיאון אסירי המחתרות בירושלים (להלן – המוזיאון), המנוהל על ידי יחידת המוזיאונים באגף משפחות, הנצחה ומורשת של משרד הביטחון, ממוקם במרכז העיר ירושלים בסמוך לעיר העתיקה. המוזיאון שוכן במבנה "אכסניית הצליניות הרוסיות" שנבנה בשנות השישים של המאה ה-19 כחלק מ"מגרש הרוסים". בתקופת השלטון הבריטי בארץ ישראל (1917-1948) הוסבה האכסניה לבית כלא, בו נכלאו לצד אסירים פליליים ערבים ויהודים, גם מאות אסירי המחתרות - ה"הגנה", האצ"ל והלח"י.

בית הכלא שוחזר על ידי משרד הביטחון בשנת 1992 והפך למוזיאון המתאר את סיפורם הייחודי של אסירי המחתרות כחלק ממאבק היישוב להקמת המדינה.

החשיבות הלאומית-היסטורית של המוזיאון ומקומו הייחודי במרכז העיר ירושלים, מחייבים לבסס ולהרחיב את פעילות המוזיאון, כך שיציג בצורה עכשווית, טכנולוגית והיסטורית את סיפורם של עולי הגרדום ואסירי המחתרות בדור התקומה.

כחלק מהמאמץ להשגת מטרה זו, מוצע לבצע שדרוג ושיפוץ מקיף, לרבות הקמת מרכז הדרכה וחינוך שיעסוק בהנחלת מורשת מאבק האסירים להקמת המדינה ויקדם את התכנים הערכיים-חינוכיים להם המרכז מוקדש. לצד הנחלת מורשת המקום, המרכז יקיים גם פעילות תרבותית רב-תחומית מגוונת, בתחום האמנות החזותית, המוזיקה, התיאטרון והמחול. פעילות זו תהייה קשורה למכלול הערכי, ההיסטורי והתרבותי הרחב של המקום, ולא תפגע בערכיו וברוחו.

במסגרת עבודות השידרוג והשיפוץ תוקם תצוגה המשלבת מולטימדיה, מוצגים מקוריים ושחזורים והמבנה כולו יעבור שימור ושחזור לפי הצורך. בנוסף, בית הכנסת הקיים במוזיאון ינציח את הרב אריה לוי ז"ל, "רב האסירים".

שדרוגו של מוזיאון אסירי המחתרות בירושלים בהתאם להחלטה זו, יהווה ציון דרך משמעותי בהנחלת המורשת הלאומית של המאבק להקמת המדינה, במטרה שהמוזיאון יהיה יעד אטרקטיבי למבקרים מהארץ ומחו"ל, בדגש על בני נוער וחיילי צה"ל.

להשלמת התמונה יצוין, כי בשנת 2017 משרד ירושלים ומורשת אישר השקעה ממשלתית במוזיאון על סך כ-5 מיליון לשיקום מבנה המוזיאון וחידוש התצוגה בו וזאת במסגרת הליך פומבי "קול קורא ב" להשקעה בפיתוח מיזמי מורשת לאומית.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

אין.

תקציב

כמפורט בהצעת ההחלטה.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ראש הממשלה – מסכים

שר ירושלים ומורשת – מסכים

שר התפוצות – מסכים

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

אין מניעה כמפורט בחוות הדעת המצ"ב, לרבות לאחר בחינת היבטי תקופת הבחירות, ועל דעת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורי-מנהלי).

מגישים: שר הביטחון
שר התרבות והספורט

א' בתמוז התשפ"ב
30 ביוני 2022

מדינת ישראל
משרד הביטחון
בלמ"ס

היועץ המשפטי למערכת הביטחון

תאריך: א' תמוז תשפ"ב
30 יוני 2022
סימוכין: נ-תיועמ-290622-019359

הנדון: חוות דעת משפטית ולווית להצעה להחלטת ממשלה בנושא שדרוג מוזיאון אסירי
המחותרות

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

מתוך הכרה בחשיבות הנחלת מורשתם של אסירי המחותרות ועולי הגרדום שפעלו במאבק להגנת היישוב טרם הקמת מדינת ישראל, ולאור הרצון להרחיב את פעילותו הקיימת של מוזיאון "אסירי המחותרות ירושלים" (להלן – המוזיאון), מוצע לשדרג ולשפץ את המוזיאון ובכלל זה להקים במסגרתו מרכז הדרכה וחינוך שיעסוק בהנחלת מורשת מאבק האסירים להקמת המדינה ויקדם את התכנים הערכיים והחינוכיים של מורשת זו לצד קיום פעילות תרבותית רב תחומית ומגוונת בתחומי האמנות החזותית, התיאטרון, המוזיקה והמחול. לצורך מימון פעילות השדרוג והקמת המרכז האמור, מוצע לאגם בתקציב הביטחון תקציב של 12 מיליון ₪ לשנים 2022-2023 שמתוכו סכום של 5 מיליון ₪ יהיה מתקציבם של משרד ואש הממשלה, משרד התרבות והספורט, משרד ירושלים והמורשת ומשרד התפוצות, לפי חלוקה המפורטת בהצעת ההחלטה.

קשיים משפטיים ככל שישנם ודרכי פתרונם:

סוגיית שדרוגו של המוזיאון והקמת מרכז הדרכה וחינוך מתקדם, לרבות בהיבטים הטכנולוגיים, נמצאת מזה מס' שנים על הפרק. המוזיאון שופץ בעבר בשנת 1992 ולאור השנים הרבות שחלפו מאז, נמו גם השינויים הטכנולוגיים, נדרש לשדרגו באופן מקיף ולהפוך אותו למוקד אטרקטיבי למבקרים, הן מהארץ והן מחו"ל. שדרוג זה יאפשר להנחיל באופן טוב יותר את מורשתם של אסירי המחותרות, בפרט בקרב בני הנוער וחיילי צה"ל.

בשבועות האחרונים הושלמה עבודת המטה הנדרשת והושגו הסיכומים התקציביים מול משרדי הממשלה הנוגעים בדבר (משרד ראש הממשלה, משרד התרבות והספורט, משרד ירושלים ומורשת ומשרד התפוצות) שיאפשרו את הוצאת הפרויקט מן הכח אל הפועל. בהתאם, בשלה העת להביא את ההצעה לאישור הממשלה.

תקופת בחירות

ביום 30 ביוני 2022 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את הצעת החוק לפיזור הכנסת ה-24 ונקבע המועד לבחירות לכנסת ה-25. בהתאם לחוות דעת היועץ המשפטי לממשלה, הממשלה המכהנת, שעם אישור החוק לפיזור הכנסת תהיה במעמד של "ממשלה יוצאת", נדרשת להפגין איפוק וריסון בהפעלת סמכויותיה ובקבלת החלטות לגבי אותם עניינים שאין כורח ודחיפות מיוחדת לפעול בהם בתקופה זו.

לעמדתנו, יש בטעמים הבאים כדי להקל על הקשיים הכרוכים בקבלת החלטות ממשלה בנושאים שאין כורח ודחיפות מיוחדת לקדם בעת הזו, כמפורט להלן:

(א) פרויקט שיפוץ המוזיאון והקמת מרכז ההדרכה והחינוך גובש לאחר עבודת מטה מקצועית שנמשכה מספר שנים, בשיתוף משרדי הממשלה הרלוונטיים. קיימת חשיבות רבה בהוצאת הפרויקט לפועל כבר בזמן הקרוב, וזאת הן לאור פניות המשפחות השכולות שיקירה מונצחים במוזיאון והן בשים לב שהמוזיאון ממוקם בסמוך לקמפוס בצלאל שצפוי להיפתח בעוד כחצי שנה ולעמדת גורמי המקצוע ראוי שהמוזיאון המשודרג ישתלב בנוף ובהוויה המתפתחת במקום.

(ב) ההצעה להחלטת הממשלה נוסחה זה מכבר, והמתינה להשלמת האישורים התקציביים שהתקבלו בימים אלה ממש. בנוסף, אין המדובר בתקציבים בהיקפים משמעותיים ומבחינה זו אין בקבלת ההחלטה כדי לכבול את ידיה של הממשלה הבאה.

(ג) ההחלטה עוסקת בשיפוץ מוזיאון קיים ופעיל ולא עוסקת במתן הטבות כאלה או אחרות לפרט.

(ד) השדרוג המוצע מיועד להנחלת מורשתם של אסירי המחתרות ועולי הגרדום – נושא שנמצא בלב הקונצנזוס במדינת ישראל ולא מצוי במחלוקת ציבורית.

בנסיבות אלה נראה, כי באיזון בין הצורך לנהוג באיפוק ובריסון בעת הזו לבין הצורך המיידי בהוצאת פרויקט השדרוג אל הפועל, הכף נוטה לטובת אישור הצעת ההחלטה.

לאור האמור, אנו סבורים כי אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת החוק נוגעת להם:

נוסח ההצעה תואם עם הייעוץ המשפטי של משרד ראש הממשלה, משרד האוצר, משרד התרבות והספורט, משרד ירושלים ומורשת ומשרד התפוצות.

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי) הודיע כי אין מניעה משפטית לקידום הצעת ההחלטה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:
אין מניעה לקבל את ההחלטה.

ב ב ר כ ה,

ערן יוסף, עו"ד
סגן בכיר ליועץ המשפטי